

Barraca de la vinya de cal Ferrer

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Av. de Catalunya s/n
Alçada: 173

Coordenades:

Latitud: 41.63079
Longitud: 1.85767
UTM Est (X): 404849
UTM Nord (Y): 4609415

Classificació

Número de fitxa 08053 - 177
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Cal una neteja de l'entorn de la barraca així com del seu interior i una consolidació. Es troba en un indret important del municipi, a peu de carrer i per tant és imprescindible que aquest element, pugui estar a la vista de tothom mostrant el passat vitivinícola del poble, com si es tractés d'un monument més. Podria posar-s'hi una tanqueta per protegir-la d'actes vandàlics com les pintades amb esprai.

Protecció

Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)

Accés

Ús actual: Sense ús

Titularitat

Titular: 5098301DG0059N0001TB

Autoria de la fitxa

Jordi Montlló i Laura Bosch

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada a l'avinguda de Catalunya, a mà dreta del carrer, en direcció a la plaça d'Esteve Biosca. Es tracta d'una construcció aïllada, construïda en el marge de terra i parcialment damunt de la roca. És de planta circular, de 2,20 metres de diàmetre interior. Els rocs emprats per a la seva construcció són força irregulars, amb els brancals més grossos i reforçats a la base. Entremig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al sud, amb una doble llinda plana i els brancals rectes. Mesura 1,16 metres d'alçada per una amplada de 0,70 metres. Els murs tenen un gruix de 0,50 metres. Té marxapeus també de pedra. Conserva part de la porta de fusta feta, que està collada al brancal dret amb una mica de morter i dues frontisses de ferro. La coberta és de falsa cúpula, que consisteix en la superposició de filades concèntriques de manera que el radi cada vegada és menor, fins a tancar amb una sola llosa. Una part s'ha enderrocada per la manca de manteniment i la presència d'un arbre que està creixent al seu interior. L'exterior de la coberta conserva gran part del pedruscall i terra amb existència de vegetació herbàcia, però el ràfec o voladís ha desaparegut. Aquest fet permet que l'aigua es filtri directament cap a l'interior de l'habitable i la malmeti. No té cap espitllera ni tinell.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 7321.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al

tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

